

УДК 81: 81'42

DOI <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/7/3>

Лариса КОМПАНЦЕВА

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій, Національна академія Служби безпеки України, вул. Михайла Максимовича, 22, м. Київ, Україна, 03066

ORCID: 0000-0001-7902-9209

laraskom@gmail.com

Біографічний опис статті: Компанцева, Л. (2024). Концепт *НОВОРОСІЯ* як дискурсивний маркер загарбницької стратегії РФ. *Folia Philologica*, 7, 21–29, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/7/3>

КОНЦЕПТ *НОВОРОСІЯ* ЯК ДИСКУРСИВНИЙ МАРКЕР ЗАГАРБНИЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

У формуванні національної стійкості мова відіграє одну з перших ролей. Особливої актуальності це положення набуває в дискурсі повномасштабної війни Росії проти України. Як ми говоримо про себе і про ворога; як іменуємо громадян, постраждалих від воєнних злочинів Російської Федерації; чи погоджуємося з концептами, що активно впроваджує Росія у глобальний політичний дискурс, – усі ці питання є надважливими для незламності суспільства у протистоянні деструктивним інформаційним впливам ворога. Одним із маркерів ворожого російського дискурсу є концепт *НОВОРОСІЯ*, маніпулювання яким спостерігалось протягом тривалого часу. Нині цей концепт – когнітивне підґрунтя російського нарративу «Новоросія – це АнтиУкраїна», розвінчання якого є актуальним для досягнення інформаційної безпеки України. Мета статті – на основі дискурс- і контент-аналізу із використанням технології Великих даних дослідити дискурсоутворювальну роль концепту *НОВОРОСІЯ* в російській пропаганді 2014–2024 років. У статті доведено, що концепт *НОВОРОСІЯ* активно використовувався в російських пропагандистських дискурсах 2014–2015 років щодо об'єднання восьми південно-східних областей України в єдине утворення. Ця ідея прижилася на деякий час лише на окремих територіях Луганської та Донецької областей. У 2024 році Росія почала відроджувати «проект Новоросія» і використовувати новий концепт – Донбас і Новоросія, когнітивно-прагматичне спрямування якого орієнтовано на вирішення кількох завдань: продемонструвати громадянам Росії успіхи «СВО» і недаремність людських втрат; підняти статус Донбасу, який уже нібито «пройшов шлях повернення додому» і може допомогти в цьому мешканцям регіонів України, «що відкололися»; вимальовування перспектив мешканцям тимчасово окупованих територій України і тих, які Росія планує окупувати. Дискурс-аналіз довів, що комунікативна стратегія Російської Федерації щодо відродження «проекту Новоросія» є маркером як політичних зазіхань Росії, так і напрямів подальшої воєнної ескалації.

Ключові слова: концепт *НОВОРОСІЯ*, дискурсоутворювальна роль, дискурс, нарратив, національна стійкість, інформаційна операція.

Larysa KOMPANTSEVA

Doctor of Philology, Professor, Head of the Strategic Communications and Applied Linguistics Department, Center of Strategic Communications, Educational and Research Institute of Information Security and Strategic Communications, National Academy of the Security Service of Ukraine, Mykhailo Maksymovycha str., 22, Kyiv, Ukraine, 03066

ORCID: 0000-0001-7902-9209

laraskom@gmail.com

To cite this article: Kompantseva, L. (2024). Kontsept *NOVOROSIJA* yak dyskursyvnyi marker zaharbnytskoi stratehii RF [The Concept of *NOVOROSSIJA* as a Discursive Marker of the Russian Federation's Aggressive Strategy]. *Folia Philologica*, 7, 21–29, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/7/3>

THE CONCEPT OF *NOVOROSSIA* AS DISCURSIVE MARKER OF THE RUSSIAN FEDERATION'S AGGRESSIVE STRATEGY

Language plays one of the key roles in shaping national resilience, which is especially true in the discourse of Russia's full-scale war against Ukraine. How we speak about ourselves and the enemy; how we name citizens who have suffered from the Russian war crimes; whether we agree with the concepts that Russia is actively incorporated into the global political discourse – all of these issues are crucial for the resilience of society resisting the enemy's destructive information influence. One of the markers of the hostile Russian discourse is the concept of Novorossiia, which has been manipulated for a long time. Today, this concept is the cognitive basis of the Russian narrative "Novorossia is Anti-Ukraine" and its debunking is important for ensuring Ukraine's information security. The purpose of the article is to investigate the discourse-forming role of the Novorossiia concept in the 2014–2024 Russian propaganda based on discourse and content analyses using Big Data technology. The article proves that the concept of Novorossiia was actively used in Russian propaganda discourses in 2014–2015 to join eight southeastern regions of Ukraine into a single entity. This idea has been rooted for a while only in certain areas of Luhansk and Donetsk regions. In 2024, the Russian Federation began to revive the Novorossiia project and used a new concept, DONBAS AND NOVOROSSIA, with a cognitive and pragmatic focus on several objectives, such as to demonstrate the successes of the "SVO" and the worthwhile human loss to the Russian citizens; to raise the status of Donbas, which has allegedly "took the path of returning home" and can help residents of the "breakaway" regions of Ukraine; to outline prospects for residents of the temporarily occupied territories of Ukraine and those that Russia plans to occupy. The discourse analysis proved that Russia's communication strategy to revive the "Novorossiia project" is a marker of both Russia's political encroachment and the vector of further military escalation.

Key words: concept Novorossiia, discourse-forming role, discourse, narrative, national resilience, information operation.

Актуальність проблеми. У формуванні національної стійкості мова відіграє одну з перших ролей. Особливої актуальності це положення набуває в дискурсі повномасштабної війни Росії проти України. Як ми говоримо про себе і про ворога; як іменуємо наших громадян, постраждалих від воєнних злочинів РФ; чи погоджуємося з концептами, що активно впроваджує Росія у глобальний політичний дискурс, – усі ці питання є надважливими для збереження національної єдності громадянського суспільства, його незламності у протистоянні деструктивним інформаційним впливам ворога.

Одним із маркерів ворожого російського дискурсу є концепт *НОВОРОСІЯ*, маніпулювання яким спостерігалось протягом тривалого часу. Нині цей концепт є когнітивним підґрунтям російського нарративу «*Новоросія – це АнтиУкраїна*», для створення якого використано маніпулятивні можливості лінгвістичного інструментарію з метою перекручування історичного дискурсу. Отже, розвінчання нарративу «*Новоросія – це АнтиУкраїна*» лінгвістами є актуальним для гарантування інформаційної безпеки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Походження іменування «Новоросія» детально досліджено українськими істориками: Олегом Гавою, Олександром Палієм, Федором і Галиною Турченками й іншими.

Олег Гава розвінчує підхід істориків цар-

ських часів, згідно з яким існували «триєдині» Малоросія (ядро давньої Русі, козацька Гетьманщина), Білорусія та Великоросія (Північна Русь, довкола Москви). «А у XVIII ст. <...> до цих трьох історичних «росій» додалася ще й Новоросія – відвойоване в турків і татар Чорноморське узбережжя, безлюдна степова пустка. І тільки імперія, мовляв, започаткувала в цій пустці нове життя, запрошуючи християн-колоністів і засновуючи міста. Української ж колонізації краю не було, як і самих українців» (Гава, 2014). О. Гава на основі демографічних досліджень населення Північного Причорномор'я, проведених у XIX ст., доводить, що «у Херсонській губернії від часу її створення (1802 р.) до кінця «царських часів» (1917 р.) більшість – до 3/4 загальної кількості населення – становили українці. Пропорційна тенденція етнічного складу Херсонської губернії зберігалась до початку Першої світової війни. Частка українців серед населення Катеринославської губернії була дещо більшою. Частка україномовного населення Таврійської губернії була дещо меншою, але українська мова все одно залишалась однією з найпоширеніших, нарівні з російською» (Гава, 2014).

Олександр Палій зауважує, що «ніякої Новоросії ніколи не було. Це просто землі, які були забрані від Запорозької Січі, і на якийсь момент їх почали називати Новоросійською губернією. Ця назва протривала приблизно 10 років. Ні в пам'яті місцевого населення, ні в розмовах

цієї назви не було. Усі знали, що там були запорожці» (Палій, 2023).

Федір і Галина Турченки досліджують витоки російського імперського проекту «Новоросія» у 1764 р., спроби його реалізації царським режимом, Тимчасовим урядом 1917 р., радянською владою та сучасною Росією. У цьому контексті простежується 250-річна історія українсько-російських відносин, аналізуються витоки й особливості російсько-української війни (Турченко, 2015).

Лінгвістичних досліджень концепту «*НОВОРОСІЯ*» нами зафіксовано всього два. Галина Будівська проаналізувала медійне представлення концепту «*НОВОРОСІЯ*» під час висвітлення об'єднання самопроголошених республік «ДНР» і «ЛНР»; розглянула основні напрями російської пропаганди, яка сприяє створенню нових міфів і нової реальності; виокремила ідеологічні відмінності між українськими та російськими ЗМІ (Будівська, 2015). Віктор Брехуненко вивчив питання інтелектуальних перегуків між концепцією «Новоросія» та попередніми російськими експансіоністськими доктринами. На основі контекстуального аналізу та деконструкції текстів він доводить, що в концепції «Новоросія» не має прямих генетичних попередників у ранньомодерних російських обґрунтуваннях «історичних прав» на відповідну частину української території; територія, яку штучно підводять під означення «Новоросія», до XIX ст. не розглядалася в Російській імперії під кутом конструювання для неї опції природного компонента «царської отчини». Навіть більше, на рівні царських грамот визнавалася належність території, включно із Чорноморським узбережжям, до просторового виміру Війська Запорозького. Ідеологічна концепція «Новоросії» була штучним витвором навіть для російської інтелектуальної традиції, не відображала спадкоємності обґрунтування просторових претензій у її звичному полі з ранньомодерних часів (Брехуненко, 2024: 17).

Мета статті – на основі дискурс- і контент-аналізу з використанням технології Великих даних дослідити дискурсоутворювальну роль концепту *НОВОРОСІЯ* в російській пропаганді 2014–2024 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо узагальнити всі окреслені історичні концепції, то шлях виникнення номінації «Новоро-

сія» виглядає таким чином: у XVIII ст. козацькі війська в кількох війнах витіснили турків із Причорномор'я та підкорили Степ – спочатку морське узбережжя між Дніпром і Бугом, потім між Дніпром і Дністром. У 1783 р. Російська імперія анексувала Крим, ліквідувала державність кримських татар, доєднала до своїх територій величезні та малозаселені землі на схід від Дніпра до Кавказького передгір'я. «Здобуті степові землі колонізувалися всюдишними українцями. Освоювати простори Кубані, яка входила до володінь Кримського Юрту, теж вирушили рештки Війська Запорозького. А землі Запорозької Січі імперська влада вирішила перейменувати. Саме тоді вперше з'являється термін «Новоросія» <...> У 1764 р. на козацькій території створено Новоросійську губернію із центром у «річпосполитському» Кременчуку. Губернія проіснувала 19 років» (Гава, 2014). У той час на Півдні України були засновані нові міста – Херсон, Миколаїв, Одеса, Тирасполь, Севастополь, які будували і заселяли переважно українці. Наприклад, Катеринослав (нинішній Дніпро), заснований у 1777 р. на місці козацьких поселень.

У 1796 р. Новоросійську губернію було створено вдруге. Її центром став Катеринослав, перейменований на Новоросійськ. Проіснувала губернія всього 6 років. Важливо, що до складу двох історичних Новоросій не входили Харківщина та більша частина Луганщини, але новоросійськими землями були Таганрог, Ростов-Дону та Крим.

Отже, ідеологи РФ традиційно перекидують факти історії: маніпулюють територіями, іменами, роками.

Про «історичні» витоки «Новоросії» публічно заявив Путін 7 квітня 2014 р. вже після анексії Криму. «Нагадаю, що це – Новоросія. Харків, Луганськ, Донецьк, Херсон, Миколаїв, Одеса – не входили у склад України в царські часи. Це все території, які передав Україні радянський уряд. Навіщо вони це зробили, бог його знає» (Зігалов, 2014). У жовтні 2014 р. на конференції у Валдаї він знову повернувся до теми «Новоросії» і наголосив, що столицею «Новоросії» було місто Новоросійськ (Зігалов, 2014). Це був початок упровадження концепту «Новоросія» у глобальний політичний дискурс, прагматика якого передбачала ідеологічне обґрунтування окупації українських земель

(нарратив «Новоросія – новий проєкт, антиУкраїна») і стратегічне визначення територій для наступної анексії (Херсон, Миколаїв, Одеса, Харків, Запоріжжя).

Російські маніпуляції концептом *НОВОРОСІЯ* простежуються в порівнянні інформації в українськомовній і російськомовній Вікіпедії (табл. 1).

Якщо декодувати текст російськомовної Вікіпедії, ідея «Новоросії» постає не як історично-ціннісне утворення, а як політехнологічний проєкт РФ зі створення нової цінності (квазітериторіального утворення) у власних інтересах, що підтверджується семантичним значенням лексеми *проєкт*: «*Проєкт в управлінні проєктами* – обмежена в часі, ресурсах і вимогах якості унікальна сукупність процесів, спрямована на досягнення унікальних цілей та завдань для створення нової цінності (продукту або послуги)» (Словники України online). Тобто «проєкт Новоросія» був спрямований на створення нового продукту – квазітериторіального утворення, кордони якого, до речі, російські пропагандисти весь час змінюють залежно від ситуації на фронті. А концепт *НОВОРОСІЯ* почав відігравати дискурсоутворювальну роль у російських пропагандистських текстах на підтримку «проєкту».

У 2015 р. О. Царьов заявив про «заморожування» «проєкту Новоросія». Виглядало так, що ідея провалилась. Головна причина закриття проєкту «Новоросія» – нездатність РФ у 2015 р. об'єднати вісім південно-східних областей України в єдине утворення. Ідея при-

жилася на деякий час лише на окремих територіях Луганської та Донецької областей.

Про закриття «проєкту Новоросія» дуже відверто висловився «міністр закордонних справ» «ДНР» Олександр Кофман, який заявив, що головна причина невдачі проєкту в тому, що його лідери в Харкові й Одесі заарештовані, «а республіки, які передбачалося створити в цих регіонах, виявилися обезголовлені». Але О. Кофман висловився і про перспективи «проєкту»: «*Проєкт Новоросія*» закритий на якийсь час – доти, поки в усіх цих регіонах виросте нова політична еліта, здатна очолити рух. Ну не маємо ми права нав'язувати Харкову, Запоріжжю, Одесі свою думку» (Кореспондент.net, 2015). Тобто РФ не відмовилася від подальших загарбницьких планів, чітко визначила наступні цілі окупації.

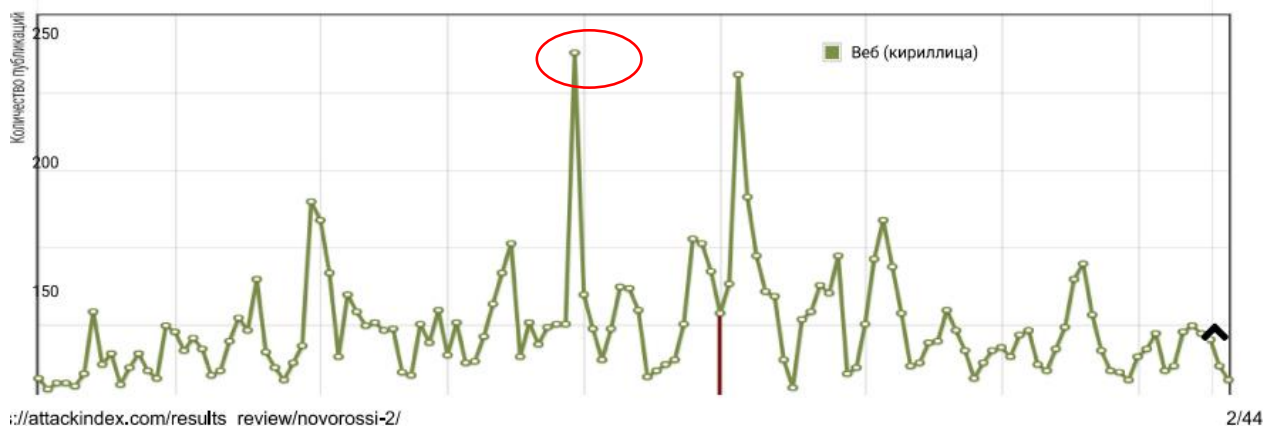
Проєкт «Новоросія» призупинився до початку повномасштабного вторгнення. У 2021 р. в Донецьку було створено доктрину «Руський Донбас». Напередодні видання «EurAsia Dayli» випустило інтерв'ю з розробниками доктрини «Донбас: *Ми маємо нагадати регіонам, що відкололися, що вони теж руські*». На питання кореспондента про головну мету доктрини була дана така відповідь: «Одна з головних цілей доктрини – нагадати цим регіонам, Харкову, Одесі, Дніпропетровську, Миколаєву, Херсону, про те, що це руські регіони, братні для Донбасу в Росії» (Мельникова, 2021). Тобто названі всі ті міста, які нині є мішенями найагресивніших російських атак.

У російській медіа концепт *НОВОРОСІЯ*

Таблиця 1

Концепт *НОВОРОСІЯ* в українськомовній та російськомовній Вікіпедії

Маркери порівняння	Вікіпедія	Википедия
Ситуація відродження поняття	У 2014 р. з подачі президента Російської Федерації Володимира Путіна	В 2014 г. во время пророссийских протестов на Украине президент России Владимир Путин ввёл термин «Новороссия»
Маніпулювання територіальним складом історичної Новоросії	помилково вказав приналежність до історичного регіону і Харкова	для обозначения проекта пророссийского государственного образования на юге и востоке Украины
Кому вигідно використовувати поняття «Новоросія»	термін «Новоросія» почали широко вживати не тільки проросійські сепаратисти, російські шовіністи, а й офіційні російські органи	Вскоре после образования самопровозглашённых Донецкой Народной Республики (ДНР) и Луганской Народной Республики (ЛНР) они заявили о планах объединения в Конфедерацию «Новороссия».
Кваліфікація «Новоросії» 2014 р.	невизнане квазідержавне утворення <u>Союз народних республік – Новоросія</u>	проект «Новороссия»

Скриншот 1. Системність використання медіа РФ виразу «Донбас і Новоросія»

повернувся у 2024 р. Тепер він використовується у словосполученні «Донбас і Новоросія» як маркер успіхів «СВО». Контент-аналіз, зроблений за допомогою ресурсу «Атак Індекс»¹, що працює з Big Data, довів, що новий поштовх до активного використання цього словосполучення був наданий посланням В. Путіна до Федеральних Зборів 29 лютого 2024 р.

Приклади: «Сальдо предложил открыть центр Донбасса и Новороссии в бывшем посольстве Украины в Москве» (ТАСС, 29.02.2024)², «Поддержка окажется в выдаче кредита для покупки квартиры в Донбассе и Новороссии» (Путин, Ура.ру, 20.02.2024); «29 февраля в Тульском музее оружия пройдет все-российский урок мужества. Его участниками станут историки, участники СВО, врачи, оборонщики, педагоги, студенты, волонтеры. Урок будет посвящен соотечественника, участвующим в спецоперации, а также тем, кто помогает жителям Донбасса и Новороссии» (Тульские известия, 20.02.2024).

Отже, пропаганда РФ знову змінює територіальні межі новоутворення «Новоросія», за вказівкою знаного історика В. Путіна, – це вже тимчасово окуповані території Харківської, Запорізької, Херсонської областей.

Про те, що словосполучення «Донбас і Новоросія» є маркером інформаційної операції Кремля, свідчить частота його вживання

в російських медіа – понад 50% видань використовують його регулярно кілька разів на тиждень або місяць.

Медіа тимчасово окупованих Луганщини та Донеччини впроваджують той же наратив, що й російські ЗМІ, про повернення регіонів України (Херсона, Запоріжжя, Харкова, Одеси, Дніпра, Миколаєва, Сум), «що відкололися», «додому в Росію» як відродженого «проекту Новоросія». Тому словосполучення «Донбас і Новоросія» уживається ними як сталий вираз і набуває статусу концепту.

Уживають вираз «Донбас і Новоросія» системно всі «провідні» медіа тимчасово окупованих територій Луганщини та Донеччини.

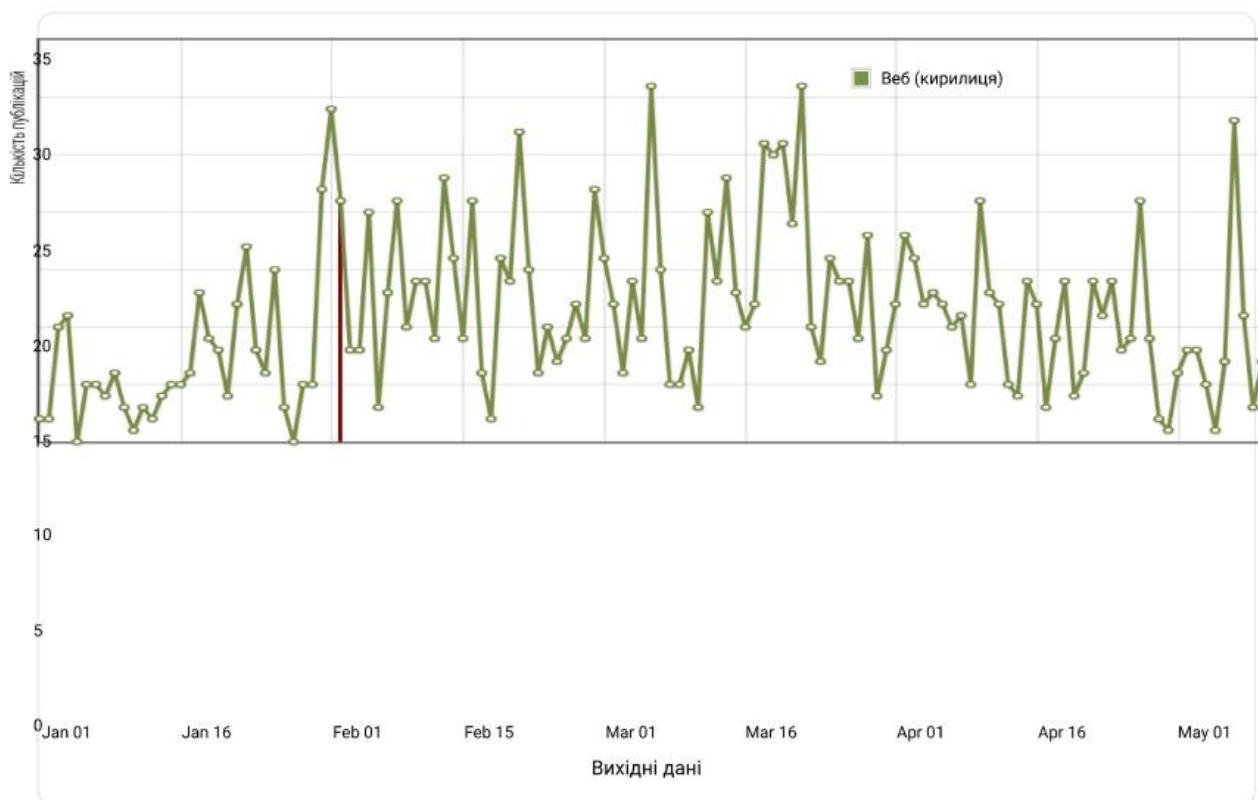
Висновки і перспективи подальших досліджень. Відродження «проекту Новоросія» є новим етапом інформаційних операцій РФ, спрямованих на громадян власної держави, мешканців тимчасово окупованих територій України та тих, які Росія планує окупувати. Якщо в російських пропагандистських дискурсах 2014–2015 рр. використовувався концепт *НОВОРОСІЯ* щодо об'єднання восьми південно-східних областей України в єдине утворення, то у 2024 р. РФ почала відроджувати «проект Новоросія» і використовувати новий концепт – *Донбас і Новоросія*, когнітивно-прагматичне спрямування якого орієнтовано на вирішення кількох завдань: продемонструвати громадянам РФ успіхи «СВО» і неадекватність людських втрат; підняти статус Донбасу, який уже нібито «пройшов шлях повернення додому» і може допомогти в цьому мешканцям регіонів України, «що відкололися»; вимальовування перспек-

¹ Сервіс моніторингу, прогнозування й автоматизованого визначення інформаційних загроз attackindex.com створила українська команда, яка складається із представників технічних і комп'ютерних наук, прикладної математики, медіа, соціології, IT й інформаційної безпеки.

² Посилання наводяться за результатами моніторингу сервісу «Атак Індекс».

Скриншот 2. Частотність використання медіа РФ виразу «Донбас і Новоросія»

Скриншот 3. Системність використання медіа тимчасово окупованих територій Луганщини і Донеччини виразу «Донбас і Новоросія»

тив мешканцям тимчасово окупованих територій України і тих, які РФ планує окупувати. Дискурс-аналіз довів, що комунікативна стратегія РФ щодо відродження «проекту Новоросія» є маркером як політичних зазіхань РФ, так і напрямів подальшої воєнної ескалації.

Перспективи подальших досліджень убачаються в дискурс-аналізі за технологією Великих даних інформаційного простору РФ для відстеження використання стратегічно значущих концептів як маркерів планування загарбницьких дій країною-агресоркою.

1. **22.03.2024 09:01 В Ростове на Дону обсудят инструменты поддержки бизнеса Донбасса и Н**
Донецкое агентство новостей
Обсяг сюжету: 17. Період: 2024.03.22 08:43 - 2024.03.22 21:28
6. **Денис Пушилин: Донбасс и Новороссия - не "новые регионы"**
Народный Совет ДНР
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.03.22 15:31 - 2024.03.22 15:31
7. **22.03.2024 15:35 В Госдуме заявили, что Донбасс и Новороссия достаточно активно помог**
Донецкое агентство новостей
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.03.22 15:28 - 2024.03.22 15:28
8. **22.03.2024 13:38 Главное для РФ - обезопасить жителей Донбасса и Новороссии от агресс**
Донецкое агентство новостей
10. **22.03.2024 в 15:00 Цены на социально значимые товары в Донбассе и Новороссии снижаютс**
Луганский Информационный Центр
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.03.22 14:43 - 2024.03.22 14:43
12. **22.03.2024 10:23 Квота для Донбасса и Новороссии на беспошлинный экспорт зерна на год**
Донецкое агентство новостей
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.03.22 09:28 - 2024.03.22 09:28
13. **21.03.2024 23:46 Дайджест новостей четверга, 21 марта**
Донецкое агентство новостей
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.03.22 00:28 - 2024.03.22 00:28

Скриншот 4. Приклады використання медіа тимчасово окупованих територій Луганщини і Донеччини виразу «Донбас і Новоросія»

📌 Топ-20 джерел публікацій за весь період запиту.

Донецкое агентство новос...	498
Луганский Информационный...	237
Насправді	68
ДНР Правда	34
News365	30
Форум спасения Мариуполя	27
Все о ДНР	23
Горловская мозаика	20
Горловская правда	15
NewsUA.ru	13
Народный Совет ДНР	8
Аналитическая служба Дон...	7
Глава ДНР Денис Пушилин	6
Общественное движение "Д...	6
Правда-ТВ.ru	5
Dnr24.com	1
Комитет.net.ua	1
Донецкий тормозок	1

Скриншот 5. 20 найкращих медіа тимчасово окупованих територій Луганщини та Донеччини, що системно вживають вираз «Донбас і Новоросія»

ЛІТЕРАТУРА:

1. Будівська Г. Медійне представлення концепту *НОВОРОСІЯ*. Аналіз медіаматеріалів про об'єднання «ДНР» ТА «ЛНР» у «Конфедерацію Новоросія». *Наукові записки Українського католицького університету*. Серія «Журналістика. Медіакомунікації». 2015. Ч. 6. Вип. 1. С. 119–125.
2. Брехуненко В. Концепція «Новоросії» на тлі ранньомодерних експансіоністських доктрин Московії та просторових уявлень українських еліт. *Грани* : науково-теоретичний альманах. 2024. № 27 (1). С. 17–22.
3. Гава О. Історія Новоросії та її етнічний склад у XIX ст. *Українська правда*. 10.05.2014. URL: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/05/7/142762/> (дата звернення: 26.03.2024).
4. Палій О. Хто і навіщо вигадав «Новоросію»? Історична правда про казку Кремля. *TCH*. 04.03.2023. URL: <http://www.youtube.com/watch?v=wghZohNok2M> (дата звернення: 27.03.2024).
5. Словники України online. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (дата звернення: 28.03.2024).
6. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна. Київ : Інститут історії України НАН України, 2015. 166 с.

ДЖЕРЕЛА:

7. Attack Index : інформаційно-аналітичний ресурс. URL: <https://attackindex.com> (дата звернення: 28.03.2024).
8. Зігалов В. Проект «Новоросія» – план-прикриття для знищення України? *Радіо Свобода*. 06.08.2014. URL: <http://www.radiosvoboda.org/a/26516232.html> (дата звернення: 26.03.2024).
9. Криза в Україні у словах та виразах. *BBC News*. 11.04.2015. URL: http://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/04/150411_internet_wars_glossary_r1 (дата звернення: 26.03.2024).
10. Мельникова К. Донбасс: «Мы должны напомнить отколовшимся регионам, что они тоже русские». *EurAsia Dayli*. 19.01.2021. URL: <http://eadaily.com/ru/news/2021/01/19/donbass-my-dolzheny-napomnit-otkolovshimsya-regionam-chto-oni-tozhe-russkie> (дата звернення: 25.03.2024).
11. Проект «Новоросія» закритий. Кремль змінює плани на південний схід. *Кореспондент.net*. 21.05.2015. URL: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3517781-proekt-novorosiia-zakrytyi-kreml-zminuie-plany-na-pivdennyi-skhid> (дата звернення: 25.03.2024).

REFERENCES:

1. Budivska, H. (2015). Mediine predstavleniia kontseptu *NOVOROSIIA*. Analiz mediamaterialiv pro obiednannia “DNR” ta “LNR” u “Konfederatsiiu Novorosiia” [Media presentation of the *NOVOROSIIA* concept. Analysis of media materials about the unification of the “DPR” and “LPR” into the “Confederation of Novorossiia”]. *Naukovi zapysky UKU*. Seriiia “Zhurnalistyka. Mediakomunikatsii” [*UCU Scientific Notes*. Series “Journalism. Media Communications”], 6 (1), 119–125 [in Ukrainian].
2. Brekhunenko, V. (2024). Brekhunenko V. Kontseptsiia “Novorosii” na tli rannomodernykh ekspansionistskykh doktryn Moskovii ta prostorovykh uiaвлен ukrainiskykh elit [The concept of “Novorossiia” against the background of the early modern expansionist doctrines of Muscovy and the spatial imagination of the Ukrainian elite]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh “Hrani”* [*Scientific and theoretical almanac “Grani”*], 27 (1), 17–22 [in Ukrainian].
3. Gava, O. (2024). Istoriia Novorosii ta yii etnichnyi sklad u KhIKh storichchi [History of Novorossia and its ethnic composition in the 19th century]. *Ukrainska pravda* [*Ukrainian Pravda*], 10.05.2014. Retrieved from: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/05/7/142762/> [in Ukrainian].
4. Palii, O. (2023). Khto i navishcho vydumav “Novorosiiu”? Istorychna pravda pro kazku Kremliia [Who invented “Novorossiia” and why? The historical truth about the tale of the Kremlin]. *TSN*. 04.03.2023. Retrieved from: <http://www.youtube.com/watch?v=wghZohNok2M> [in Ukrainian].
5. Slovnyky Ukrainy online. Ukrainyski movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy [Dictionaries of Ukraine online. Ukrainian Language and Information Fund of the National Academy of Sciences of Ukraine]. Retrieved from: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> [in Ukrainian].
6. Turchenko, F., & Turchenko, H. (2015). Proekt “Novorosiiia” i novitnia rosiisko-ukrainska viina. Proekt “Novorosiiia” i novitnya rosijs’ko-ukrayins’ka vijna [The Novorossia project and the latest Russian-Ukrainian war]. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy [in Ukrainian].

SOURCES:

7. Attack Index: informatsiino-analitychnyi resurs [Attack Index: an information and analytical resource]. Retrieved from: <https://attackindex.com> [in Ukrainian].

8. Zihalov, V. (2014). Proekt “Novorosiiia” – plan-prykryttia dlia znyschennia Ukrainy? [“Novorossiia” – a cover plan for the destruction of Ukraine?]. *Radio Svoboda*, 06.08.2014. Retrieved from <http://www.radiosvoboda.org/a/26516232.html> [in Ukrainian].

9. Kryza v Ukraini u slovakh ta vyrazakh [Crisis in Ukraine in words and expressions]. (2015). *BBC News*. 11.04.2015. Retrieved from: http://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/04/150411_internet_wars_glossary_rl [in Ukrainian].

10. Melnikova, K. (2021). Donbass: “My dolzhny napomnit otkolovshimsya regionam. chto oni tozhe ruskiye” [Donbass: “We must remind the breakaway regions that they are also Russian”]. *EurAsia Dayli*. 19.01.2021. Retrieved from: <http://eadaaily.com/ru/news/2021/01/19/donbass-my-dolzhny-napomnit-otkolovshimsya-regionam-chto-oni-tozhe-russkie> [in Russian].

11. Proekt “Novorosiiia” zakrytyi. Kreml zminiuiie plany na pivdennyi skhid [The “Novorossiia” project is closed. The Kremlin is changing its plans for the southeast]. *Korespondent.net*. 21.05.2015. Retrieved from: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3517781-proekt-novorosiia-zakrytyi-kreml-zminiuiie-plany-na-pivdennyi-skhid> [in Ukrainian].